

## چکیده:

حقیقتی که امروزه با آن مواجه هستیم این نکته است که مناطق مختلف ایران که دارای شرایط جغرافیائی و اقلیمی متفاوتی هستند باید به طور مساوی و همسو مورد پژوهش عمیق قرار گیرند. در همین راستا می توان با در نظر گرفتن ارتباط های بین منطقه ای به نتیجه گیری کلی تری دست یافت که به تحلیل ساختار های اجتماعی جوامع پیش از تاریخی همجوار با یکدیگر می انجامد.

پژوهش حاضر به منظور شناخت هرچه بیشتر محدوده ی شرقی استان مازندران با محوریت دشت نکا صورت پذیرفته است. هدف اصلی این پروژه ی پژوهشی تعیین گاهنگاری نسبی دوران پیش از تاریخ دشت نکا بر اساس مواد فرهنگی جمع آوری شده در بررسی محدوده ی مورد بحث به سرپرستی علی ماهفروزی و همچنین عملیات بازننگری توسط نگارنده می باشد.

در انجام این پژوهش، پس از مطالعات اولیه، مواد فرهنگی حاصل از بررسی دشت نکا (عمدتاً شامل سفال و ابزارآلات سنگی) هم راستا با نتایج حاصل از عملیات بازننگری، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. به این ترتیب با طبقه بندی مواد فرهنگی محوطه های پیش از تاریخی دشت نکا، گاهنگاری نسبی این منطقه به سرانجام رسید.

یافته های حاصل از این پژوهش نشان می دهد غارهای طبیعی مشرف به دشت نکا در اواخر دوران پارینه سنگی جدید مورد سکونت قرار گرفته است. با توجه به شرایط زیست محیطی مناسب منطقه، این غارها مجدداً در دوران فراپارینه سنگی مورد توجه قرار گرفت. مواد فرهنگی بدست آمده از ۴ محوطه ی نوسنگی در این محدوده نشان دهنده ی تشکیل روستاهای اولیه در سطح این دشت می باشد. سفال های بدست آمده از این محوطه ها، نشانگر نفوذ فرهنگ نوسنگی فلات مرکزی به منطقه است. دوران مس سنگی در دشت نکا نیز به وضوح تحت تاثیر فرهنگ چشمه علی قرار دارد. از این دوران ۱۱ محوطه در محدوده ی مورد بحث شناسائی شده است. مواد فرهنگی دوران مفرغ دشت نکا از ۱۰ محوطه بدست آمد. در این دوران محوطه ی گوهرتپه در دشت مجاور با دشت نکا (رستم کلا) به وسعت بی سابقه ی ۴۵ هکتار رسید. در دوران آهن، با افزایش چشمگیر محوطه ها روبرو هستیم. مواد فرهنگی این دوران از ۴۶ محوطه جمع آوری شد. به این ترتیب دشت نکا از اواخر دوره ی پارینه سنگی جدید تا عصر آهن به صورت متناوب مورد سکونت قرار گرفته است. این روند در دوران تاریخی و اسلامی نیز قابل مشاهده است.

## کلید واژه:

دشت نکا - پارینه سنگی جدید - فراپارینه سنگی - نوسنگی - مس سنگی - عصر مفرغ - عصر آهن.